

بررسی اصول و مفاهیم حسابداری مالیاتی

محمد باقر گلشن^{۱*}

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۷/۰۱ تاریخ چاپ: ۱۴۰۳/۱۰/۰۱

چکیده

حسابداری مالیاتی به عنوان یک تخصص خاص، به نظارت و مدیریت وجوه نقدی و غیرنقدی در سازمانها پرداخته و تأثیرات مثبتی بر عملکرد مالی و مدیریتی آنها دارد. این حوزه شامل استفاده از فرمولها و ضرایب پیچیده‌ای است که به تحلیل دقیق قوانین و وضع مالیاتی کمک می‌کند. یکی از اهداف اصلی آن، بررسی و رعایت قوانین مالیاتی جهت کاهش ریسکهای مالی و بهینه‌سازی پرداختهای مالیاتی است. برای انجام مؤثر حسابداری مالیاتی، آشنایی با اصول و مفاهیم کلیدی این رشته ضروری است. حسابداری مالیات به این دلیل بر وجوه نقد و غیرنقدی سازمانها نظارت دارد تا بتواند اموری مثل مالیات بر درآمد، محاسبه هزینه‌های قابل قبول، محاسبه استهلاک، پیگیری معافیت مالیاتی، قرائن و ضرایب مالیاتی را در سازمانها و شرکتهای، بررسی و پیگیری کند. البته هدف اصلی جلوگیری از رخ دادن خطاها و جرائم مالیاتی برای به ارمغان آوردن راههای معافیت مالیاتی سازمان برای واحدهای اقتصادی می باشد.

واژگان کلیدی

حسابداری، مالیات، شهرداری

۱. مسئول امور مالی، شهرداری فدामी.

مقدمه

حسابداری یا به تعبیری زبان تجارت روشهایی است قراردادی که توسط استادان، کارشناسان و یا انجمنهای حرفه ای حسابداران تدوین گردیده است و به تدریج مورد قبول همگان قرار گرفته است و قابل تصحیح و تغییر می باشد. برای حسابداری تعاریف گوناگونی عنوان شده است که از آن جمله می توان به موارد زیر اشاره کرد:

- فرآیند تشخیص، اندازه گیری و گزارش اطلاعات اقتصادی که برای استفاده کنندگان اطلاعات مزبور امکان قضاوت و تصمیم گیریهای آگاهانه را فراهم می سازد.
- حسابداری عبارتست از خدمتی که با فراهم کردن اطلاعات مالی مورد نیاز مدیران، پرداخت کنندگان مالیات، اداره کنندگان و سایرین جهت تصمیم گیریهای آگاهانه انجام می پذیرد.
- حسابداری عبارتست از فن تفسیر، اندازه گیری و توصیف فعالیتهای اقتصادی. در حسابداری هدف بر این قرار گرفته است که با بنیانگذاری یکسری ضوابط و قراردادها اطلاعات لازم را برای حل مسایل مالی یک موسسه بدست آوریم.

تاریخچه حسابداری مالیاتی

در عصری که جوامع بشری همواره در حال پیشرفت های علمی و صنعتی و اقتصادی می باشند و با توجه به اینکه نقش فعالیتهای مالی در هر پیشرفت و توسعه ای غیر قابل انکار می باشد نیاز به توسعه حسابداری روز به روز افزایش می یابد.

در قرون وسطی مرسوم بوده است که فرمانروایان مالیاتها را جمع آوری می کردند و آنرا در جهت رفع نیازهای مالی مربوط به توسعه املاک به مصرف می رساندند. در آن زمان یکی از وظایف حسابداران تهیه صورتی از اموال افراد برای خزانه داری فرمانروا به منظور اخذ مالیات بود. از دیگر وظایف حسابداران آن زمان می توان به تهیه گزارش سفر افرادی که به کار تجارت بین کشورها اشتغال داشتند اشاره کرد. این گزارش در پایان هر سفر تهیه می گردید و هدف از آن تعیین سود و زیان مربوط به آن سفر بود. در قرن سیزدهم و چهاردهم به دلیل رشد عملیات تجارتی تحولاتی در سیستم نگهداری حسابها به وجود آمد.

لوکا پاچیولی یک کشیش ایتالیایی و درواقع یک ریاضیدان بود که توانست با انتشار کتاب ریاضیات لوکا پاچیولی موجب گسترش فن دفترداری دوطرفه در سراسر اروپا گردد. وی در این کتاب که چند فصلش اختصاص به حسابداری داشت توانست مهارت تجزیه و تحلیل گری خود را در جهت توصیف سیستم حسابداری دوطرفه به کار برد. با وجود اینکه دراین کتاب هیچ اشاره ای به دوره مالی، چگونگی تهیه صورتهای مالی و نگهداری حسابهای مربوط به داراییهای ثابت وجود ندارد و نیز تمایزی بین اموال شخصی صاحب موسسه و سازمان تجاری وی نگذاشته است، به دلیل سادگی و داشتن ارزشهای علمی در طی قرون پانزدهم و شانزدهم به اغلب زبانها ترجمه شد و مورد استفاده قرار گرفت.

از زمان به وقوع پیوستن انقلاب صنعتی در انگلستان، نیاز به حسابداری به شکل چشمگیری افزایش یافت. پس از انقلاب صنعتی آمریکا هم از آنجا که سرمایه های شخصی زیادی در شرکتها وارد گردید و موجب توسعه هر چه بیشتر آنها شد و در نتیجه باعث به وجود آمدن غولهای صنعتی قرن بیست و یکم شد سیستمهای حسابداری از اهمیت بیشتری برخوردار گردیدند و حسابداری نیز با پیشرفت وضعیت اقتصادی توسعه و تکامل پیدا نمود.

امروزه حسابداری آنقدر دچار تغییر و تحول گشته که بخش های دولتی را از بخش خصوصی و کلان را از خرد جدا نموده، زمانی که مالیات در قوانین کشورها شکل جدی و کاربردی بخود گرفت و شرکت ها و کارمندان مجبور به پرداخت مالیات شدند دولت برای محاسبات فنی مالی خود ناچار به تربیت افرادی شد که بتوانند این مهم را به پایان برسانند. دوره کاردانی حسابداری با گرایشهای دولتی و مالیاتی یکی از رشته های آموزش عالی است که هدف آن آموزش و تربیت کاردانهای مالی محاسباتی و مالیاتی در نظام مالی دولتی و سطوح مختلف سازمان هزینه و خزانه دار یکل و همچنین سازمان تشخیص مالیات می باشد.

نقش حسابداری مالیاتی در توسعه اقتصادی

در این دهه با توجه به سیاستهای اقتصادی نقش «مالیات» به عنوان تنها راه چاره تأمین منابع مالی دولت، جهت اجرای طرح های ملی عمرانی به عنوان ارائه گردش ساز و کار اقتصادی کشور، اهمیتی خاص و اولویتی اساسی یافت است. «مالیات» به مثابه همزادی برای دولت تلقی می شود؛ از نخستین ادوار شکل گیری دولت تا کنون، باج و خراج و عوارض و مالیات، به عنوان خزانه دولت ها به شمار می رفته اند؛ در دو قرن اخیر و به طور مشخص، در نیمه دوم قرن بیستم، نقش مالیات در کلیه شئون زندگی اجتماعی جوامع، تعیین کننده بوده است. روند توسعه کشورها، نمایانگر این نکته است که نقش دولت ها در مؤسسات اقتصادی و نهادهای صنعتی کشور، به وسیله مالیات بیش از پیش افزایش یافته است، به طوری که نرخ متوسط مالیات در کشوری مانند ایالات متحده آمریکا، به رقمی حدود چهل درصد بالغ می شود. قوانین مالیاتی در دوران معاصر و عصر خردگرایی، نه به عنوان باج و خراج و هزینه دربار شاهان، بلکه به مثابه ابزاری در جهت رشد اقتصادی به شمار می روند؛ زیرا «مالیات» نه تنها متضمن ایجاد در آمد دولت هاست، بلکه باید در راستای سیاست های مالی و پولی کشور وصول و هزینه شود و یکی از مهم ترین هدف های وصول مالیات اجرایی، اصل تعدیل ثروت و عدالت اجتماعی است. از آن جا که در کشور ما همیشه روابط دولت و ملت بر پایه خرد و اختیار استوار نبوده و جنبه باج و خراج مالیات بر سایر جنبه های آن حاکم بوده است، فرهنگ مشارکت عمومی در هزینه های اجتماعی از طریق پرداخت مالیات بسیار ضعیف بوده و فاصله گسترده دولت، از ملت موجب شده است که عملاً پرداخت نکردن مالیات، نوع امتیاز اجتماعی تلقی شود. هم زمان با رشد سرمایه در کشور، در دوران «صفویه» و «قاجاریه» و سپس کشف نفت، از آن جا که «رانت ارزی نفت» بی دردسرت ترین در آمد محسوب می شد، نقش مالیات در اقتصاد ملی تا پیش از سال ۱۳۵۸ ش ناچیز بوده است. از سال ۱۳۵۹ ش به بعد که موضوع مالیات به علت کاهش قیمت نفت و تحریم های اقتصادی برجسته شد، عده ای نیز با توسل به اعتقادات مذهبی مردم و تقابل خمس و زکات با مالیات عملاً وصول مالیات را نوعی

بدعت در حکومت اسلامی می‌دانستند تا آن جا که سرانجام پس از جرو بحث‌های طولانی فقهی، سرانجام دولت توانست مالیات را به عنوان در آمد حقه اجتماعی بقبولاند؛ زیرا وظایف سنگین دولت، مانند آموزش و پرورش، بهداشت عمومی، تأمین امنیت و ... ایجاب می‌کند که به نوعی از درآمدهای خاص غیر نفتی دسترسی داشته باشد تا بتواند مسئولیت‌های خود را به انجام رساند. در جهان کنونی مبنای متداول مالیاتی بر سه جزء «دارایی»، «هزینه» و «مصرف» استوار است و در ایران، اصل استوار مالیاتی بر اخذ مالیات از «درآمد» مبتنی می‌باشد؛ که با توجه به شرایط کشور، هیچ‌گاه این امر نتوانسته است به شکل اصولی تحقق پذیرد؛ زیرا در کشورهای جهان سوم، مخارج دولت‌ها، بسیار گزاف است و سازمان عریض و طویل دولت، هزینه‌های خود را از راه کسر بودجه و استقراض از شبکه بانکی و چاپ اسکناس بدون پشتوانه (و در دوران تعدیل با فروش ارز در بازار آزاد) تأمین می‌کند و چون این روش تأمین مالی، آسان، ساده و زودرس است، دولت‌ها چندان به مالیات توجه ندارند، در نتیجه، بار مالی ناشی از این تصمیمات که همانا ایجاد تورم و فشار مالی ناشی از کاهش قدرت خرید بوده، بر دوش مردم یا مصرف کنندگان نهایی تحمیل شده است.

دلیل روی نیاوردن دولت‌ها در این گونه جوامع به مالیات مستقیم (شامل مالیات بر دارایی، ثروت و درآمد) عبارت است از: تعلق داشتن دارایی، ثروت و بخش عظیمی از درآمد جامعه به اقشاری خاص که همان دولتمردان یا وابستگان به آن‌ها می‌باشند و این اقشار خود را ذاتاً معاف از مالیات می‌دانند؛ و همچنین ضعف دستگاه وصول مالیات که یا قدرت و توانایی لازم جهت گرفتن این گونه مالیات‌ها را ندارد و یا مالیات را به او نمی‌پردازند.

تعریف مالیات: وجوهی که دولت برای تأمین هزینه‌های خود از اشخاص اخذ می‌نماید مالیات نامیده می‌شود مانند مالیات برارث - حق تمیر - مالیات بر درآمد املاک - مالیات بر درآمد حقوق - مالیات بر درآمد مشاغل مالیات بر درآمد اشخاص حقوقی - مالیات بر درآمد اتفاقی

مالیات برارث: مالیاتی است که در نتیجه فوت شخص اعم از فوت واقعی یا فرضی بر اموال باقی مانده متوفی طبق قانون تعلق می‌گیرد

اظهاریات مالیات برارث

تعریف حق تمیر: نوعی مالیات مستقیم است که از طریق الصاق تمیر از مودی گرفته می‌شود.

مثال: از هر برگ چک که از طرف بانک‌ها چاپ و به مصرف کنندگان ارائه می‌شود، مبلغ ۲۰۰ ریال حق تمیر اخذ می‌گردد. از کارنامه و گواهینامه دانش آموزان دوره ابتدایی، راهنمایی و متوسطه مبلغ ۱۰۰۰ ریال به عنوان حق تمیر اخذ می‌شود

تعریف مالیات بر درآمد املاک: مالیاتی است که از درآمد شخص حقیقی یا حقوقی ناشی از واگذاری حقوق خود نسبت به املاک واقع در ایران پس از کسر معافیت مقرر اخذ می‌گردد.

اظهاریات مالیات بر درآمد املاک

مالکان مجتمع‌های مسکونی دارای بیش از سه واحد استیجاری که بارعایت الگوی مصرف مسکن بنابه اعلام وزارت مسکن و شهرسازی ساخته شده یامی شوند در طول مدت اجاره از صد درصد (۱۰۰٪) مالیات بر درآمد املاک اجاری

معاف می باشند در غیر این صورت درآمد هر شخص ناشی از اجاره واحدها و واحدهای مسکونی در تهران تا مجموع یکصد و پنجاه متر مربع زیربنای مفید و در سایر نقاط تا مجموع دویست متر مربع زیربنای مفید از مالیات بر درآمد ناشی از اجاره املاک معاف می باشند

ماده ۵۷: در مورد شخص حقیقی که هیچگونه درآمدی ندارد تا میزان معافیت مالیاتی درآمد حقوق موضوع ماده ۸۴ قانون از درآمد مشمول مالیات سالیانه مستغلات از مالیات معاف می باشد. و ماژاد طبق مقررات قانون مشمول مالیات می باشد. مشمولان این ماده باید اظهارنامه مخصوص طبق نمونه ای که از طرف سازمان امور مالیاتی کشور تهیه خواهد شد به اداره امور مالیاتی محل وقوع ملک تسلیم و اعلام نمایند که هیچگونه درآمد دیگری ندارند. اداره امور مالیاتی مربوط باید خلاصه مندرجات اظهارنامه مودی رابه اداره امور مالیاتی محل سکونت مودی ارسال دارد. و در صورتیکه ثابت شود اظهارنامه مودی خلاف واقع است مالیات متعلقه به اضافه یک برابر آن به عنوان جریمه وصول خواهد شد.

در اجرای حکم این ماده حقوق بازنشستگی و وظیفه دریافتی و جوایز و سود ناشی از سپرده های بانکی درآمد تلقی نخواهد شد.

ماده ۵۹: نقل و انتقال قطعی املاک به ماخذ ارزش معاملاتی و به نرخ ۵٪ و همچنین حق واگذاری محل به ماخذ وجوه دریافتی مالک یا صاحب حق به نرخ دودرصد (۲٪) در تاریخ انتقال از طرف مالکان عینی یا صاحبان حق مشمول مالیات می باشد.

ماده ۷۷: اولین نقل و انتقال قطعی ساختمانهای نوساز اعم از مسکونی و غیره که بیش از دو سال از تاریخ صدور گواهی پایان کار آنها نگذشته باشد علاوه بر مالیات نقل و انتقال قطعی موضوع ماده (۵۹) قانون مشمول مالیات مقطوع به نرخ ۱۰٪ به ماخذ ارزش معاملاتی اعیانی مورد انتقال خواهند بود.

اشخاص حقیقی یا حقوقی مشمول مالیات دیگری از بابت درآمد حاصل از ساخت و فروش موضوع این ماده نخواهند بود.

تعریف مالیات بر درآمد حقوق : مالیاتی است که از درآمد شخص حقیقی در خدمت شخص دیگر اعم از حقیقی یا حقوقی در قبال تسلیم نیروی کار خود بابت اشتغال در ایران بر حسب مدت یا کار انجام یافته به طور نقد یا غیر نقد تحصیل می کند وصول می گردد.

ماده ۸۴: تا میزان یکصد و پنجاه برابر حداقل حقوق مبنای جدول حقوق موضوع ماده ۱ قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت مصوب ۱۳۷۰ درآمد سالانه مشمول مالیات حقوق کلیه حقوق بگیران از جمله کارگران مشمول قانون کار، از یک یا چند منبع از پرداخت مالیات معاف می باشند.

نرخ مالیات بر درآمد حقوق در مورد کارکنان مشمول قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت پس از کسر معافیتها ۱۰٪ می باشد. معافیت مالیات حقوق در سال ۸۱ ماهانه مبلغ ۱/۶۰۰/۰۰۰ ریال و سالانه ۱۹/۲۰۰/۰۰۰ ریال می باشد.

بخشودگی مالیات حقوق بگیران

براساس اصلاحیه ماده ۸۴ قانون مالیاتهای مستقیم میزان ۶۰ برابر حداقل حقوق مبنا به ۱۵۰ برابر اصلاح شده و بدین ترتیب درآمد معاف از مالیات از ۱۴۵ هزار تومان در ماه به ۱۶۰ هزار تومان افزایش می یابد.

رئیس کل محترم سازمان امور مالیاتی با ارسال دستورالعمل اصلاحیه قانون مالیات ها دستگاهها و موسسات دولتی تصریح کرده است: از اول فروردین ماه سال ۱۳۸۲ این دستورالعمل لازم الاجراست در این دستورالعمل آمده است: نرخ مالیات بر درآمد حقوق در مورد کارکنان مشمول نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت طبق ماده ۸۴ مصوب بهمن ماه ۱۳۸۰ پس از کسر معافیت های مقرر در این قانون به نرخ مقطوع ۱۰٪ محاسبه می شود در مورد سایر حقوق بگیران نیز پس از کسر معافیت های مقرر در این قانون تا مبلغ ۴۲ میلیون ریال در سال به نرخ ۱۰٪ و نسبت به مازاد آن به نرخ های مقرر در ماده ۱۳۱ این قانون خواهد بود.

در ادامه این بخشنامه آمده است: چون برابر مصوبه هیئت محترم وزیران، ضریب جدول حقوق از ۲۳۰ ریال به ۳۲۰ ریال افزایش یافته بنابراین طبق ماده ۸۴ اصلاحی قانون مالیاتهای مستقیم میزان معافیت مالیات حقوق کلیه حقوق بگیران در سال ۸۲ به شرح زیر است.

درآمد سالانه معاف از مالیات $19/200/000 = 150 \times (\text{ضریب حقوق سال } 81) \times 320 \times 400$ (حداقل امتیاز)

تعریف مالیات بر درآمد مشاغل: مالیاتی است که از درآمد شخص حقیقی که از طریق اشتغال به مشاغل یا به عناوین دیگر غیر از موارد مذکور در سایر فصلهای قانون مالیاتهای مستقیم در ایران تحصیل می شود پس از کسر معافیت های مقرر وصول می گردد.

اظهار نامه مالیات بر درآمد مشاغل

ماده ۱۰۱: درآمد سالانه مشمول مالیات مودیان موضوع این فصل که اظهارنامه مالیاتی خود را طبق مقررات این فصل در موعد مقرر تسلیم کرده اند تا میزان معافیت موضوع ماده ۸۴ این قانون از پرداخت مالیات معاف و مازاد آن به نرخ های مذکور در ماده (۱۳۱) این قانون مشمول مالیات خواهد بود. شرط تسلیم اظهارنامه برای استفاده از معافیت های فوق نسبت به عملکرد سال ۱۳۸۲ به بعد جاری است.

ماده ۱۰۴: وزارتخانه ها، موسسات دولتی، شهرداریها، موسسات وابسته به دولت و شهرداریها و کلیه اشخاص حقوقی اعم از انتفاعی و غیر انتفاعی و اشخاص موضوع بند الف ماده ۹۵ این قانون مکلفند در هر مورد که بابت حق الزحمه پزشکی، هزینه های بیمارستانی و آزمایشگاهی و رادیولوژی، داور، مشاوره، کارشناسی، حسابرسی، خدمات مالی و اداری، نویسندگی، تالیف و تصنیف، آهنگ سازی، نوازندگی و هنرپیشگی و خوانندگی نقاشی و دلالتی و حق العمل کاری هر گونه حق الزحمه یا کارمزد پرداختی به بانکها صندوق تعاون و موسسات اعتباری غیر بانکی مجاز امور مربوط به نظافت اماکن و ابنیه، اجاره ماشین آلات اداری و محاسباتی، کلیه خدمات و ارتباطات رایانه ای، اجاره هر نوع وسایل نقلیه موتوری زمینی، هوایی و دریایی ماشین آلات و کارخانجات و سردخانه های انبارداری، نگهداری و تعمیر آسانسور و شرفاژ

وتهویه مطبوع، هرنوع کارساختمانی وتاسیسات فنی وتاسیساتی، تهیه طرح ساختمانها وتاسیسات، نقشه کشی، نقشه برداری، نظارت ومحاسبات فنی، حمل ونقل وجوهی که بابت حق نمایش فیلم به هرعنوان پرداخت می کنند ۵٪ آنرا به عنوان علی الحساب مالیات مودی (دریافت کنندگان وجوه) کسروظرف سی روز به حساب تعیین شده ازطرف سازمان امورمالیاتی کشور واریز ورسیدآنرا به مودی تسلیم نمایند. همچنین ظرف همین مدت مشخصات دریافت کنندگان راباذکرنام ونشانی آنها به اداره امورمالیاتی ذیربط ارسال دارند.

تسهیلات اعطایی بانکها ازطریق قرارداد جعاله درامورمربوط به کشاورزی وتعمیروتکمیل یکک واحدمسکونی مشمول کسر ۵٪ مالیات علی الحساب موضوع این ماده نبوده ودراینگونه موارد بانکهامکلفند رونوشت قرارداد جعاله تنظیمی باعامل را ظرف سی روز ازتاریخ انعقادقرارداد به اداره امورمالیاتی ذیربط ارسال دارند.

تبصره ۱: درمورد انجام امورمربوط به این ماده چنانچه قراردادی تنظیم گردد کارفرمامکلف است ظرف سی روز ازتاریخ انعقادقرارداد رونوشت آنرا به اداره امورمالیاتی محل باخذرسیدتسلیم نماید.

تبصره ۲: درمواردی که منابع درآمدذکور دراین ماده کلا ازپرداخت مالیات معاف باشد کسرعلی الحساب مالیات به شرح فوق به شرط استعلام قبلی وکسب نظر اداره امورمالیاتی محل منتفی است.

تبصره ۳: درمواردیکه وجوه مذکور دراین ماده درصندوق دادگستری وامثال آن تودیع ویابوسیله مراجع اجرایی وصول وایصال می گردد تودیع کننده مکلف به کسرمالیات نخواهدبود وانجام تکالیف مقرردراین ماده به عهده متصدیانی خواهدبود که دستور پرداخت وجوه مذکور راصادر می کنند.

تبصره ۴: درموردقراردادهای پیمانکاری موضوع ماده (۷۶) قانون مالیاتهای مستقیم مصوب اسفند ۱۳۴۵ واصلاحیه های بعدی آن که پیشنهاد آنهاقبل ازتاریخ تصویب این قانون باشد کارفرمامکلف است طبق مقررات ماده مذکور عمل نماید.

تبصره ۵: سازمان امورمالیاتی کشور تا پایان دیماه هرسال فهرست سایرمواردی را که باید ازآغازسال بعد به امورمصرح دراین ماده اضافه شود ازطریق درج آگهی درروزنامه رسمی ویکی ازروزنامه های کثیرالانتشار کشور اعلام خواهدکرد.

تبصره ۶: سازمان امورمالیاتی کشوری تواند درصورت خودداری پرداخت کنندگان وجوه موضوع این ماده ازانجام تکالیف مقرر به آنها مراجعه وپس ازرسیدگیهای لازم مالیات متعلق رامطالبه کند. درصورت استنکاف آنها ازپرداخت، ازطریق عملیات اجرایی موضوع فصل نهم ازباب چهارم این قانون، مالیات راوصول ودرمورد کلیه دستگاههای اجرایی دولت، نهادهای عمومی غیردولتی وسایرسازمانها وموسساتی که به نحوی ازاعتبارات دولتی استفاده می کنند وهمچنین سایر دستگاههایی که شمول قانون برآنها مستلزم ذکرنام یاتصریح نام است ازحساب بانکی آنها برداشت کند.

ماده ۱۰۵ مالیات بر درآمد اشخاص حقوقی: مالیاتی است که ازجمع درآمد شرکتهای ودرآمد ناشی از فعالیتهای انتفاعی سایر اشخاص حقوقی که ازمنابع مختلف درایران یاخارج ازایران تحصیل می شود پس ازوضع زیانهای حاصل ازمنابع غیرمعاف وکسرمعافیههای مقرر به استثنای مواردی که طبق مقررات قانون دارای نرخ جداگانه ای می باشد مشمول مالیات به نرخ ۲۵٪ وصول می شود.

اظهارنامه درآمد اشخاص حقوقی

ماده ۱۱۰: اشخاص حقوقی مکلفند اظهارنامه و ترازنامه و حساب سود و زیان متکی به دفاتر اسناد و مدارک خود را حداکثر تا چهار ماه پس از سال مالیاتی همراه با فهرست هویت شرکا و سهامداران و حسب مورد میزان سهم الشرکه یا تعداد سهام و نشانی هریک از آنها را به اداره امور مالیاتی که محل فعالیت اصلی شخص حقوقی در آن واقع است تسلیم و مالیات متعلق را پرداخت نمایند پس از تسلیم اولین فهرست مزبور، تسلیم فهرست تغییرات در سنوات بعد کافی خواهد بود. محل تسلیم اظهارنامه و پرداخت مالیات اشخاص حقوقی خارجی و موسسات مقیم خارج از ایران که در ایران دارای اقامتگاه یا نمایندگی نمی باشند تهران است

حکم این ماده در مورد کارخانه داران و اشخاص حقوقی در دوران معافیت نیز جاری خواهد بود. تبصره: اشخاص حقوقی نسبت به درآمدهایی که طبق مقررات این قانون نحوه دیگری برای تشخیص آن مقرر شده است مکلف به تسلیم اظهارنامه مالیاتی جداگانه که در فصلهای مربوط پیش بینی شده است نیستند. **مالیات بر درآمد اتفاقی:** مالیاتی است که از درآمد نقدی و یا غیر نقدی که شخص حقیقی یا حقوقی به صورت بلاعوض و یا از طریق معاملات محاباتی و یا به عنوان جایزه یا هر عنوان دیگر از این قبیل تحصیل می نماید مشمول مالیات اتفاقی بوده و به نرخ مقرر در ماده ۱۳۱ قانون وصول می گردد.

جمع بندی و نتیجه گیری

هدف حسابداری مالیاتی نیز نظارت بر وجوه نقد و غیر نقدی است که وارد سازمان می شود یا از آن خارج می شود و با افراد و نهادهای مختلف ارتباط دارد. هدف حسابداری رسیدگی به موضوع مالیات بر درآمد، پیگیری معافیت های مالیاتی، محاسبه هزینه های قابل قبول مالیاتی و استهلاك، قرائن و ضرایب مالیاتی، تشویق ها و جریمه های مالیاتی و ... است. به طور واضح هدف اصلی حسابداری مالیاتی جلوگیری از بروز جرائم مالیاتی سنگین و بهره مند ساخت واحد اقتصادی از معافیت های مالیاتی و تشویق های مالیاتی است تا بتواند با استفاده از این موارد از تضرر شرکت جلوگیری و سودی به آن برساند.

منابع و مآخذ

۱. اسدیان اوغانی، اصغر، آبریز مختاری، یحیی و حسین رحمانی نوجه ده. (۱۳۹۹). تأثیر ساختار مالکیت بر ارتباط بین اجتناب مالیاتی و هزینه بدهی. چشم انداز حسابداری و مدیریت، ۳۴(۳)، صص ۱۲۷-۱۴۲.
۲. اعتمادی، حسین و محمدعلی ساری. (۱۳۹۸). بررسی تأثیر اجتناب مالیاتی بر ریسک مالیاتی شرکت ها. پژوهش های تجربی حسابداری، ۹(۳۳)، صص ۳۵۳-۳۷۵.
۳. پاکیزه، کامران، حیدری، محمدرضا و مهدی بشیری جویباری. (۱۳۹۴). بررسی تأثیر ریسک مالیاتی بر نگهداشت وجه نقد توسط شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. دانش حسابداری، ۶(۲۲)، صص ۵۷-۸۰.

۴. تحریری، آرش و مهین خوئینی. (۱۳۹۶). کیفیت اطلاعات داخلی، کیفیت افشا و اجتناب مالیاتی شرکت‌ها. دانش حسابداری مالی، ۴(۱)، صص ۱۰۱-۱۲۰.
۵. خواجه‌وی، شکراله و امیر سروستانی. (۱۳۹۶). اجتناب مالیاتی و نظریه نمایندگی: شواهدی از بورس اوراق بهادار تهران. حسابداری مدیریت، ۱۰(۳۴)، صص ۱۵-۲۸.
۶. دارابی، رویا، ورکش، زهرا و جواد درخشان. (۱۴۰۰). بررسی نقش ریسک مالیاتی و اجتناب مالیاتی. چشم‌انداز حسابداری و مدیریت، ۴(۴۵)، صص ۳۳-۴۴.
۷. طایفه، سیامک، دستگیر، محسن، رضایی، فرزین و سعیدعلی احمدی. (۱۳۹۸). رتبه‌بندی عوامل مؤثر بر اجتناب مالیاتی شرکتی. حسابداری ارزشی و رفتاری. ۷(۴)، صص ۳۰۹-۳۴۱.
۸. عرب صالحی، مهدی و مجید هاشمی. (۱۳۹۴). تأثیر اطمینان بیش از حد مدیریتی بر اجتناب مالیاتی. بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، ۲۲(۱)، صص ۸۵-۱۰۴.